

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
2015-0000543075

Uw kenmerk
E3239450

Datum 21 september 2015
Betreft Eerste deelbeslissing op uw Wob-verzoek

Geachte

Op 21 juli 2015 heeft u bij mijn ministerie een tweeledig verzoek ingediend als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna ook: Wob) met betrekking tot het afschaffen van het gebruik van stemcomputers bij verkiezingen in Nederland.

Concreet verzoekt u om:

- alle documenten "welke tot het besluit hebben geleid om het gebruik van stemcomputers te verbieden", waaronder:
  - "Alle documenten welke de Commissie Besluitvorming stemmachines (commissie Hermans) heeft gebruikt voor haar rapport 'Stemmachines, een verweesd dossier'.
  - Het rapport van de AIVD over de elektromagnetische straling welke de stemcomputers afgaven en alle documenten welke de AIVD hiervoor als bron heeft gebruikt.
  - Alle correspondentie met interne en externe partijen handelend over bezwaren tegen het gebruik van stemcomputers. Hierbij valt te denken aan correspondentie met de actiegroep: 'Wij vertrouwen stemcomputers niet'.
  - Alle correspondentie met interne en externe partijen handelend over bezwaren tegen het afschaffen van stemcomputers. Hierbij valt te denken aan correspondentie met Sdu en Nedap.
  - Alle interne documenten van de overheid, zoals rapporten, adviezen, e-mails, etc. die zien op het besluit om het gebruik van stemcomputers te verbieden.
  - Alle interne documenten van de overheid, zoals rapporten, adviezen, e-mails, etc. die zien op de periode na het nemen van het besluit.
  - Alle processtukken van eventuele rechtszaken die gevoerd zijn in verband met het afschaffen van de stemcomputers".

Ook verzoekt u om:

- "alle documenten waarin informatie is neergelegd over alle partijen die (potentieel) een financieel voordeel hebben bij het 'stemcomputerloos' stemmen", waaronder:
  - "Alle documenten die zien op de aanbesteding van de benodigde producten voor de verkiezingen (potloden, stembiljetten, containers, afscheidingen van de stemhokjes, etc.)
  - Contracten gesloten met deze partijen met betrekking tot de levering van de benodigde producten.
  - Nota's van de contractonderhandelingen.
  - Overige interne en externe documenten die zien op de contractonderhandelingen".

Datum
21 september 2015
Kenmerk
2015-0000543075

Bij brief van 23 juli 2015 heb ik de ontvangst van uw verzoek aan u bevestigd.

Bij brief van 17 augustus 2015 is de termijn om op uw verzoek te beslissen met vier weken verlengd.

Met betrekking tot uw verzoek om informatie bericht ik u als volgt.

In de eerste plaats attendeer ik u erop dat de Wet openbaarheid van bestuur niet van toepassing is op gegevens die reeds openbaar zijn. Veel van de door u gevraagde stukken zijn al openbaar.

De documenten die hebben geleid tot het besluit om de Kieswet zodanig te wijzigen dat alleen kan worden gestemd met een papieren stembiljet dat door de kiezer met een rood potlood wordt ingevuld, zijn reeds openbaar. Om u van dienst te zijn geef ik u hierbij de vindplaats van deze publiek toegankelijke stukken op internet:

<http://wijvertrouwenstemcomputersniet.nl/Wob-verzoeken>.

U vindt hier verder de correspondentie met de leveranciers van de stemcomputers/stemmachines die in gebruik zijn geweest tot en met de verkiezing van de leden van Provinciale Staten in 2007 en de correspondentie met de stichting 'Wij vertrouwen stemcomputers niet'.

Ook vindt u hier de stukken die betrekking hebben op de gemaakte bezwaren en de gevoerde procedures.

Over het besluit van het kabinet om de Kieswet aan te passen om elektronisch stemmen niet meer mogelijk te maken, zijn geen bezwaren geweest of procedures gevoerd. Dit deel van uw verzoek kan ik dan ook niet inwilligen.

Het rapport van de commissie Besluitvorming stemmachines (commissie Hermans) en het standpunt van het kabinet daarop zijn naar de Tweede Kamer gezonden. Daarmee zijn deze stukken al openbaar.

U vindt deze stukken via:

https://zoek.officielebekendmakingen.nl/zoeken/parlementaire_documenten.

Met betrekking tot uw verzoek naar de documenten die de commissie heeft gebruikt voor het opstellen van dit rapport, deel ik u mee dat het doorzoeken van het archief naar deze stukken uit 2007, enige tijd vergt. Een besluit omtrent de openbaarmaking van deze stukken volgt zo spoedig mogelijk.

Datum
21 september 2015
Kenmerk
2015-0000543075

Het rapport van de AIVD "Aanvallen op het stemgeheim via elektromagnetische effecten" is eveneens al openbaar. U vindt dit via http://wijvertrouwenstemcomputersniet.nl/images/d/dd/20061027_aivd_rapport_uittreksel.pdf.

De documenten die de AIVD hiervoor als bron heeft gebruikt vindt u op pagina 8 van het rapport.

Over het door u in het tweede deel van uw verzoek gevraagde onderwerp "alle partijen die (potentieel) een financieel voordeel hebben bij het 'stemcomputerloos' stemmen", heeft het ministerie geen informatie. Het ministerie heeft daar geen onderzoek naar gedaan en heeft ook overigens hierover geen informatie of kennis. Het ministerie voert ook geen contractonderhandelingen met leveranciers van de middelen die nodig zijn om te stemmen en sluit daarover evenmin contracten. Dit deel van uw verzoek kan ik dan ook niet inwilligen.

Ik vertrouw erop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd. Een volgende beslissing, betreffende de documenten die de commissie Besluitvorming stemmachines heeft gebruikt voor het opstellen van haar rapport, wordt u toegezonden zo spoedig als mogelijk is.

Hoogachtend,
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
namens deze,

Richard van Zwol
Secretaris-generaal

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van het laatste deelbesluit tegen dit besluit per brief bezwaar maken bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties, Postbus 20011, 2500 EA Den Haag. Het bezwaarschrift moet zijn ondertekend, voorzien zijn van een datum alsmede van de naam en het adres van de indiener en dient vergezeld te gaan van de gronden waarop het bezwaar berust en, zo mogelijk, een afschrift van het besluit waartegen het bezwaar is gericht.